

Motion till riksdagen 2024/25:1179

av **Christian Carlsson (KD)**

Straffrätt med rättvisa straff i fokus

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa ungdomsrabatten i 29 kap. 7 § BrB och ta bort vissa av de förmildrande omständigheterna vid straffmätning i 29 kap. 5 § BrB och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige har länge varit ett land med relativt låga straff och en hög andel återfallsförbrytare. En straffrättsreform för hårdare straff skulle därför kunna minska brottsligheten och öka tryggheten, men riksdagen har också en skyldighet att se till att den som skjuter, våldtar och slår också kan dömas till rättvisa straff som ger brottsoffret upprättelse.

Vår västerländska rättstradition bygger på klassiska idéer om alla människors lika värde och naturliga rättigheter som var och en har en skyldighet att respektera. Rättvisa är att värna den moraliska jämlikheten i människors relation som följer av detta. Utgångspunkten är idén om människan som förnuftig, med fri vilja, förmåga att välja, och som ansvarig för sina handlingar. Den som istället väljer att begå brott skapar därför en moralisk obalans, en skuld till brottsoffer och samhälle som måste betalas tillbaka i form av ett rättvist straff.

Regeringen har därför påbörjat en välkommen omläggning av svensk straffrätt och arbetar för en svensk straffrättsreform som ska sätta människors trygghet och rättvisan i fokus. Sommaren 2023 tillsattes en utredning som bland annat syftar till en skärpning av straffskalorna för vålds- och sexualbrott och kraftigt minskad mängdrabatt. I utredningen anges att mindre hänsyn ska tas till personliga omständigheter vid straffmätning, exempelvis att en gärningsman förlorar jobbet som en följd av brottsligheten. En annan utredare föreslog tidigare i sommar att ungdomsrabatten för vuxna som har fyllt 18 år helt ska avskaffas. Detta är välkomna sätt att åstadkomma

skärpta och mer rättvisa straff, men rättvisan kräver att en rad förmildrande omständigheter och straffrabatter avskaffas.

Ungdomsrabatten är en straffreduktion som borde avskaffas fullt ut, och dagens mängdrabatt för seriebrottslingar behöver avskaffas på sådant sätt att varje enskilt brott en gärningsman begår också resulterar i ett högre straffvärde och därmed en strängare påföljd. Idag finns människor i vårt land som utsatts för brott som aldrig får se rättvisa skipas. Detta trots att gärningsmannen har dömts till ansvar i en svensk domstol. Orsaken är mängdrabatten som gör att vissa brott inte resulterar i någon strängare påföljd. Det är inte rättvist och det är därför rätt att regeringen nu låtit utreda frågan om en kraftigt minskad mängdrabatt.

I 29 kap. 5 § brottsbalken (BrB) anges ett antal omständigheter, så kallade billighets-skäl, som domstolen utöver brottslighetens straffvärde ska beakta vid straffmätning. Föreligger någon av omständigheterna får rätten döma till lindrigare straff än vad som annars är föreskrivet för brottet.

Självklart ska det finnas både förmildrande och försvårande omständigheter. Varje omständighet som riksdagen säger får användas i våra domstolar måste dock påverka straffet på ett sätt som är rättvist. Ett rättvist billighetsskäl kan exempelvis vara om gärningsmannen frivilligt angett sig eller försökt begränsa skadan av sitt brott, men idag finns en massa omoraliska billighetsskäl som ger brottslingar kortare straff och som inte går att motivera. Det räcker inte att det tas mindre hänsyn till personliga omständigheter. Vissa av billighetsskälen behöver helt avskaffas.

Blir en våldtäkt mot en kvinna mindre allvarlig för att våldtäktsmannen förlorar jobbet eller behöver byta bransch?

Blir ett förnedringsrån mot en ung kille mindre allvarligt för att rånaren själv skadar sig i samband med brottet?

Blir våld i hemmet mindre allvarligt för att mamman som misshandlats dröjer med sin anmälan?

Det entydiga svaret på dessa frågor borde vara nej.

Därför borde inte heller den sortens omständigheter kunna resultera i kortare straff för gärningsmannen. För att rättvisa ska kunna skipas i våra domstolar behöver straffen stå i proportion till brottets allvar och kränkningen av brottsoffret.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås Sveriges riksdag ställa sig bakom att tillsätta en utredning som syftar till en straffrättsreform i enlighet med motionens intentioner.

Christian Carlsson (KD)